

26 Νοεμβρίου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟ-
ΜΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στές]

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΑΦΟΡΩΣΙ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ΤΥΠΟ-
ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΣΜΟΣ ΛΤΔ., ΔΙ' ΕΚΔΟΣΙΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ
Η/ΚΑΙ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΜΑΝΔΑΜΟΣ

ΚΑΙ

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΑΦΟΡΩΣΙ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΙΝ Η/ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΓΜΑ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΗΜΕΡ.
17.11.87.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7507)

5 Προνομιακά Εντάλματα — Αίτηση για έκδοση εντάλματος mandamus με
το οποίο να διατάσσεται ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Δια-
φορών να υποβάλει στο Ανώτατο Δικαστήριο υπόμνημα με νομικά
ερωτήματα που του είχαν ζητήσει οι αιτητές, που υπείχε θέση ειδοποι-
10 ησης έφεσης εναντίον απόφασης του Προέδρου δυνάμει του άρθρου
30(3) των περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμων, με την οποία είχε
διατάξει την επανεκδίκαση υπόθεσης ενώπιόν του — Απορρίφθηκε
πρωτόδικα διότι κρίθηκε ότι τα ερωτήματα που περιέχονταν στο υπό-
μνημα δεν ήταν νομικής φύσεως — Η απόφαση ανατράπηκε από το
10 Εφετείο.

Λέξεις και φράσεις — “Απόφαση” στο άρθρο 12(13)(β)(ii) του περί Ετη-
σίων Αδειών Μετ’ Απολαβών Νόμου — Υποδηλώνει κάθε απόφαση
τελική ή ενδιάμεση του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών που είναι
καθοριστική για την επίλυση ενός ή περισσότερων επιδίκων θεμάτων.

15 Ασκώντας τις εξουσίες του δυνάμει του άρθρου 30(3) των περί Τερ-
ματισμού Απασχολήσεως Νόμων, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργα-
τικών Διαφορών διέταξε την επανεκδίκαση υπόθεσης εναντίον της εφε-
σειούσας, που είχε προηγουμένως απορριφθεί από το Δικαστήριο Ερ-
γατικών Διαφορών λόγω μη προώθησής της. Η απόφαση του Προέ-
20 δρου εκδόθηκε με βάση το περιεχόμενο των ενόρκων δηλώσεων ενώ-
πιον του, χωρίς να ακούσει άλλη μαρτυρία ή επιχειρηματολογία. Η
εφεσειούσα ζήτησε από τον Πρόεδρο να υποβάλει υπόμνημα στο Ανώ-
τατο Δικαστήριο που περιείχε σειρά νομικών ερωτημάτων, που υπεί-
χαν τη θέση λόγων έφεσης, εναντίον της απόφασης του. Τα νομικά αυ-
25 τά ερωτήματα ήταν, i) κατά πόσο ο Πρόεδρος edικαιούτο να αποφασί-

σει την αίτηση για επανεκδίκαση χωρίς την ακρόαση μαρτυρίας για τα γεγονότα των ενόρκων δηλώσεων, ii) κατά πόσο στις αιτήσεις δυνάμει του άρθρου 30(3) των περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νόμων εφαρμόζονταν οι ίδιες αρχές που διέπουν τις πρόνοιες για επαναφορά απορριφθείσας υπόθεσης στα Επαρχιακά Δικαστήρια, iii) κατά πόσο η πλευρά που είχε το βάρος απόδειξης στην αίτηση είχε αποσείσει το βάρος αυτό, και iv) κατά πόσο ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών είχε ασκήσει ορθά την διακριτική του ευχέρεια πάνω στα γεγονότα. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών απόρριψε το αίτημα της αιτήτριας για υποβολή του υπομνήματος, διότι έμρινε ότι η απόφασή του δεν συνιστούσε “απόφαση” στην έννοια των σχετικών προνοιών για υποβολή υπομνήματος στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η εφεσείουσα ζήτησε την έκδοση εντάλματος mandamus που να διατάσσει τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών να υποβάλει το υπόμνημα στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η αίτηση απορρίφθηκε πρωτόδικα από το Ανώτατο Δικαστήριο, διότι κρίθηκε ότι με το προτεινόμενο υπόμνημα η εφεσείουσα δεν ήγειρε οποιοδήποτε ερώτημα νομικής φύσης, που θα μπορούσε να υποβληθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο. Στην έφεση τέθηκε επίσης θέμα κατά πόσο η απόφαση του Προέδρου σχετικά με την έννοια του όρου “απόφαση” στην σχετική πρόνοια του Νόμου ήταν ορθή.

Αποφασίστηκε ότι:

- (α) Τα πρώτα τρία νομικά ερωτήματα ήγειραν θέματα νομικής φύσεως, δηλαδή το πρώτο ερώτημα ήγειρε το θέμα κατά πόσο είχε δοθεί στην αιτήτρια επαρκής ευκαιρία να ακουσθεί στην αίτηση, το δεύτερο ερώτημα ήγειρε το ζήτημα ποιои ήσαν οι ορθοί κανόνες που διείπαν την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 30(3) του Νόμου και το τρίτο ερώτημα ήγειρε το ζήτημα του κατά πόσο η πλευρά που βαρύνετο με το βάρος απόδειξης είχε σαν θέμα νομικό κατορθώσει να το αποσείσει. 25
- (β) Ο όρος “απόφαση” στο άρθρο 12(13)(β)(ii) του περί Ετησίων Αδειών Μετ’ Απολαβών Νόμου, υποδηλώνει κάθε απόφαση τελική ή ενδιάμεση του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών καθοριστική για την επίλυση ενός ή περισσότερων επιδικών θεμάτων. Στην προκειμένη περίπτωση, η απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών να διατάξει επαναφορά της απορριφθείσας υπόθεσης ενέπιπτε στην έννοια του όρου όπως περιγράφηκε. 30 35

Η έφεση επιτράπηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Re HadjiCostas (1984) 1 C.L.R. 513

Stylianides v. Paschalidou (1985) 1 C.L.R. 49

Κυριακίδης (1992) 1 Α.Α.Δ. 26

Αλήθεια Λτδ (1992) 1 Α.Α.Δ. 492

5 *Κυριάκου v. Του Ταμείου διά Πλεονάζον Προσωπικό (1991) 1 Α.Α.Δ. 320*

Φιλίππου (1993) 1 Α.Α.Δ. 857

Χάσικος και Άλλοι v. Χαραλαμπίδη (1990) 1 Α.Α.Δ. 389

Apak Agro Industries Ltd v. V. Union des Cooperatives Agricoles de Cereales de Semences (Αρ.1), (1992) 1 Α.Α.Δ. 1166

10 Έφεση.

Έφεση από την αιτήτρια κατά της απόφασης Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Δημητριάδης, Δ.) που δόθηκε στις 27 Νοεμβρίου, 1987 (Αρ. Αίτησης 58/87) με την οποία η αίτησή της για διάταγμα mandamus απορρίφθηκε.

15 *Μ. Κυριακίδης, για τους εφεσείοντες.*

Χρ. Ιωαννίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τους εφεσίβλητους.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

20 ΠΙΚΗΣ, Δ.: Ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχει το Άρθρο 30(3) του Περί Τεματισμού Απασχολήσεως Νόμου, 1967 (Ν. 24/67, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 6/73) ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών διέταξε την επαναφορά απορριφθείσας αίτησης της εφεσίβλητης για αποζημίωση. Νωρίτερα η υπόθεση είχε απορριφθεί λόγω αδράνειας ή αδιαφορίας της εφεσίβλητης να την προωθήσει προς εκδίκαση.

30 Οι εφεσείοντες (καθ' ων η αίτηση στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών) υπέβαλαν αίτημα στον Πρόεδρο για παραπομπή στο Ανώτατο Δικαστήριο σειράς ερωτημάτων που υπέχουν τη θέση λόγω έφεσης αναφορικά με την εγκυρότητα της απόφασης για την επαναφορά της υπόθεσης. Το άρθρο 12(13)(β)(ii)

του Περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών Νόμων του 1967-73 που διέπει τα της λειτουργίας του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών προβλέπει ότι εναντίον απόφασης του δικαστηρίου χωρεί έφεση η οποία υποβάλλεται με υπόμνημα, το οποίο συντάσσεται μετά από αίτηση από τον Πρόεδρο του δικαστηρίου.

5

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών απέρριψε το αίτημα για το λόγο και μόνον ότι η απόφαση της οποίας επιδιώκταν η αναθεώρηση από το Ανώτατο Δικαστήριο δε συνιστούσε "... απόφασιν εν τη εννοία των δικονομικών κανόνων ...".

Με αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 155.4 του Συντάγματος οι εφεσείοντες αξίωσαν την έκδοση διατάγματος τύπου MANDAMUS με το οποίο να διατάσσεται ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών να παραπέμψει τα εγερθέντα ερωτήματα στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η αίτηση απορρίφθηκε για λόγο άλλο από εκείνο που ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών αρνήθηκε να παραπέμψει τα εγερθέντα θέματα στο Ανώτατο Δικαστήριο. Ο λόγος για τον οποίο απορρίφθηκε η αίτηση για την έκδοση του διατάγματος MANDAMUS περιέχεται στο πλό κάτω απόσπασμα από την απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου:

10

15

"Was there any question of law raised by the present applicants before the President of the Court? As it appears from the documents before me, including the record of the decision of the President by which he ordered the reinstatement of the case, no question of law was raised before him and that he decided the reinstatement on mere facts. No allegation was made by the applicants that the President made an error in law in exercising his discretion to order the reinstatement."

20

25

Σε ελληνική μετάφραση:-

"Ηγέρθη οποιοδήποτε νομικό ζήτημα από τους παρόντες αιτητές ενώπιον του Προέδρου του Δικαστηρίου; Όπως φαίνεται από τα έγγραφα ενώπιον μου, περιλαμβανομένου και του πρακτικού της απόφασης του Προέδρου με το οποίο διέταξε την επαναφορά της υπόθεσης δεν ηγέρθη νομικό θέμα ενώπιον του και αποφάσισε την επαναφορά επί απλών γεγονότων. Δεν έγινε ισχυρισμός από τους αιτητές ότι ο Πρόεδρος υπέπεσε σε νομικό σφάλμα ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια να διατάξει επαναφορά".

30

35

Νωρίτερα στην απόφαση επισημαίνεται ότι εναντίον απόφασης του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών χωρεί έφεση μόνο σε σχέση με νομικά θέματα. Οι εφεσείοντες υπέβαλαν ότι τόσο η πρωτόδικη

απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η οποία εφεσιβάλλεται όσο και η απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών είναι νομικά εσφαλμένες. Τα ερωτήματα τα οποία οι εφεσείοντες με αίτηση τους ζήτησαν να υποβληθούν στο Ανώτατο Δικαστήριο μέσω υπομνήματος είναι τα πιο κάτω:-

- 5
- “Α. Εδικαιούτο το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών να αποφασίσει επί της αιτήσεως της Αιτήτριας ημ. 10.12.1986 και της ενστάσεως, άνευ ακροάσεως μαρτυρίας επί των γεγονότων των ενόρκων δηλώσεων;
- 10 Β. Οι καθιερωμένες και ακολουθούμενες υπό των πολιτικών δικαστηρίων προϋποθέσεις επανεκδίκασεως υποθέσεων ή/και ακυρώσεως αποφάσεων εκδοθέντων λόγω μη εμφανίσεως διαδίκου κατά την δικάσιμον ισχύουν και κατά την άσκηση των εξουσιών του Προέδρου του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών δυνάμει του αρ. 30(3) του Περί Τεματισμού Απασχολήσεως Νόμου 24/67, ή η εξουσία του είναι ανεξέλεγκτος και απεριόριστος;
- 15 Γ. Βαρυνόμενη με το βάρος της αποδείξεως, απέδειξεν η Αιτήτρια γεγονότα δικαιολογούντα επανεκδίκαση της υποθέσεως;
- 20 Δ. Διατάττον επανεκδίκαση της υποθέσεως το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών ήσκησεν την διακριτικήν του ευχέρειαν ορθά επί των γεγονότων;”

25 Τί συνιστά νομικό ερώτημα και πώς θέματα αυτής της υφής διακρίνονται από θέματα γεγονότων, αποτέλεσε το αντικείμενο σειράς δικαστικών αποφάσεων. [Βλ. *In re HadjiCostas* (1984) 1 C.L.R. 513, *Stylianides v. Paschalidou* (1985) 1 C.L.R., 49, *Κυριακίδης* (1992) 1 Α.Α.Δ. 26, *Αλήθεια Ατό* (1992) 1 Α.Α.Δ. 492 και *Κυριάκου και Του Ταμείου διά Πλεονάζον Προσωπικό* (1991) 1 Α.Α.Δ. 320].

30 Το πρώτο που πρέπει να διευκρινιστεί είναι ότι αυτή τούτη η φύση της εξουσίας που παρέχει το άρθρο 30(3) του νόμου επιβάλλει την εξασφάλιση δικαιώματος στον αντίδικο ν' ακουσθεί. Αυτό το αποφασίσαμε με τρόπο οριστικό στην πρόσφατη απόφαση μας στην *Φιλίππου* (1993) 1 Α.Α.Δ. 857. Το πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση εκείνη κατοπτρίζει την προσέγγιση μας στο θέμα:-

35

“Η διαδικασία η οποία προβλέπεται από το Άρθρο 30(3) έχει ως αντικειμενικό σκοπό την ανατροπή αστικών δικαιωμάτων αποκρυσταλλωθέντων και διακηρυχθέντων με την έκδοση δικαστι-

κής απόφασης. Αυτή τούτη η φύση της εξουσίας επιβάλλει ως προϋπόθεση για την άσκησή της, την παροχή ευκαιρίας σε κάθε επηρεαζόμενο ν' ακουστεί. Αυτό δε συνέβη. Η παράλειψη συνιστά εκ πρώτης όψεως δεύτερο λόγο για την παροχή ευκαιρίας στον εφεσείοντα να ακουστεί για την ακύρωση της απόφασης μέσω του εντάλματος *Certiorari*.” 5

Το ερώτημα κατά πόσο εξασφαλίστηκε το δικαίωμα του εφεσείοντα ν' ακουστεί, με αναφορά στα πρακτικά του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών, εγείρει νομικό θέμα που μπορεί να στοιχειοθετήσει λόγο έφεσης. Όπως υποδείχτηκε στην *In re HadjiCostas* (ανωτέρω): 10
 “... Whenever an issue revolves round the application of the law to given facts, it raises a pure question of law”. Σε μετάφραση: “... Οποτεδήποτε θέμα περιστρέφεται γύρω από την εφαρμογή του νόμου σε συγκεκριμένα γεγονότα εγείρεται αμιγές θέμα δικαίου”.

Όχι μόνο το “Α” αλλά και τα ερωτήματα “Β” και “Γ” αποκαλύπτουν νομικά ερωτήματα με αναφορά στα οποία προσβάλλεται η απόφαση του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών. Με το “Β” αμφισβητείται κατά πόσο τηρήθηκαν οι αρχές που κατ' ισχυρισμό διέπουν την άσκηση της εξουσίας για την έκδοση διαταγής για την επαναφορά απορριφθείσας υπόθεσης στο πινάκιο των εκκρεμουσών υποθέσεων και με το “Γ” τίθεται το ερώτημα εάν ο αιτούμενος την επαναφορά απέσεισε το βάρος αποδείξεως που κατ' ισχυρισμό τον βαρύνει. Και τα δύο ερωτήματα θέτουν υπό αμφισβήτηση την τήρηση από το δικαστήριο των αρχών δικαίου που διέπουν την άσκηση των εξουσιών του. Τα γεγονότα σε σχέση με τα οποία ασκήθηκε δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση αλλά αντίθετα λαμβάνονται ως δεδομένα. Το ερώτημα “Δ” συνιστά επανάληψη των προηγούμενων ερωτημάτων και δεν προσθέτει τίποτε στα άλλα ερωτήματα. 15
20
25

Διαπιστώνουμε ότι το πρωτόδικο δικαστήριο έσφαλλε αποφασίζοντας ότι τα τεθέντα θέματα δεν ήσαν νομικά. Η διαπίστωση αυτή δεν επισφραγίζει και την έκβαση της έφεσης. Πρέπει ακόμα να αποφασίσουμε κατά πόσο η απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών, ότι η απόφαση για επαναφορά δε συνιστά εφέσιμη απόφαση, είναι ορθή. 30

Η δικηγόρος της εφεσίβλητης υπέβαλε ότι η απόφαση του Προέδρου ήταν ορθή εφόσον σύμφωνα με τον Κ.17 των κανονισμών που ρυθμίζουν την άσκηση του δικαιώματος για την υποβολή έφεσης προβλέπουν ότι “Το υπόμνημα συντάσσεται συμφώνως τω Τύπω 5 ...” και ο Τύπος 5 επιβάλλει μεταξύ άλλων όπως καθοριστεί η έκβαση της διαιτησίας. (Περί Διαιτητικού Δικαστηρίου Κανονισμοί, 1968). Με αυτό ως βάση, εκ μέρους της εφεσίβλητης έγινε εισήγηση 35
40

- 5 ότι μόνο απόφαση καθοριστική για την έκβαση της υπόθεσης μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο έφεσης με υπόμνημα. Διαφωνούμε. Το άρθρο 12(13)(β)(ii), που παρέχει το δικαίωμα έφεσης, καθορίζει ότι χωρεί έφεση “εξ οιασδήποτε απόφασης του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών”. Ο όρος “απόφαση” υποδηλώνει κάθε απόφαση τελική ή ενδιάμεση καθοριστική για την επίλυση ενός ή περισσότερων επιδίκων θεμάτων. [Βλ. *Χάσικος και Άλλοι ν. Χαράλαμπίδη* (1990) 1 Α.Α.Δ. 389 και *Apak Agro Industries Ltd. και Άλλοι ν. V. Union des Cooperatives Agricoles de Cereales de Semences (Aq.1)*, (1992) 1 Α.Α.Δ. 1166].
- 10 Εν πάση περιπτώσει το κείμενο του τύπου που προβλέπεται για τη λήψη δικονομικού μέτρου δεν μπορεί να υπερισχύσει του δικαιοδοτικού νόμου.

Η έφεση επιτυγχάνει με έξοδα. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται.

- 15 Η αίτηση για την παροχή διατάγματος MANDAMUS επιτυγχάνει. Διατάσσεται η έκδοση της πρέπουσας διαταγής για την αναφορά των ερωτημάτων “Α”, “Β” και “Γ” με υπόμνημα στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα.